

Децималната система въ числителнитѣ имена.

ОТЪ

Прѣподавателятъ **И. Ворачекъ.**

По какъвъ начинъ старитѣ народи броели, не можемъ да знаемъ, защото не сж запазени никъкви стари писменни паметници, спорѣдъ които би било възможно да са рѣши тоя въпросъ. Истина обаче е туй, че примитивнитѣ народи употрѣбавали и примитивни срѣдства, съ които означавали своитѣ числителни понятия. Извѣстно е, че още въ срѣдния вѣкъ хората плащали единъ другиму съ размѣна на вещества, и простия народъ до сега въ нѣкои случаи употрѣбва тоя начинъ броение, като размѣнява една вещь за друга. Другъ въпросъ обаче е, да ли всѣко опрѣдѣлено число е имало и своето име, както е сега? Отговорътъ на тоя въпросъ не е съвсемъ лесенъ да се рѣши. Отъ разнитѣ обстоятелства и отъ Историята на цивилизацията се вижда, че всѣки народъ въ началото на своето битие е употрѣбвалъ повече конкретни знакове и графическо означаванне за своитѣ мисли и понятия. Безъ да говоримъ на широко, нека си припомнимъ, че и въ наше време можемъ да видимъ, и тукъ на балканскій полуостровъ, единъ обичай, който не е много далечъ отъ примитивното броение, сир. броенето съ четили. Сжщото намираме и другадѣ, тѣй напр. Ведитѣ пишатъ дълговетѣ си на бамбусови прѣчки, търговцитѣ пъкъ въ западна Африка турятъ кукурузни зърна въ малки торбички, отъ които една остава у купувача, а друга у продавача, когато исплащанието тутакси не става. Индианцитѣ въ Сев. Америка бѣлѣжатъ числителнитѣ си знакове на биволска кожа, а Тунгузитѣ — по дърветата. Забѣлжителна намираме и Латинската основа въ глагольтъ *calcularе* (броя) отъ думата *calculus* (камъкъ). И Гръцкия „остракизмос“ не е нищо друго освѣнъ примитивното броение съ чирупчици, макаръ и голѣмцитѣ и ученитѣ Гърци знаели да броятъ по-искусно. Другитѣ по-малко цивилизувани народи употрѣбаватъ и други видове броения; тѣй въ Австралскитѣ острови и до сега още употрѣбаватъ вжзели на канапъ, *)

*) Сравни досегашния обичай вързване вжзели, когато искаме да не забравиме нѣкоя работа.

